

SKUPNO BRANJE KOT KONTEKST ZA RAZVOJ IN UČENJE OTROK V DRUŽINI IN VRTCU

LJUBICA MARJANOVIČ UMEK

SKUPNO BRANJE

POMEMBNO:

- STAROST**, PRI KATERI JE ODRASLA OSEBA ZAČELA BRATI OTROKU (V 1. LETU STAROSTI).
- POGOSTOST** SKUPNEGA BRANJA (OCENJEVANJE POSREDNO IN NEPOSREDNO).
- KAKOVOST** SKUPNEGA BRANJA.

KAKOVOSTNO (INTERAKTIVNO) SKUPNO BRANJE

- IZBIRA **KAKOVOSTNIH KNJIG** (UPOŠTEVAJOČ TUDI STAROST OTROK).

KAKOVOSTNA LITERARNA BESEDILA ZA OTROKE VKLJUČUJEJO:

- TUDI ZA **1/3 BOLJ RAZNOLIK BESEDNJAK KOT SPONTANI GOVOR ODRASLIH** OSEB Z RAZVITIM JEZIKOVNIM KODOM;
- ZA **50 % VEČ BESED KOT TELEVIZIJSKE ODDAJE.**

ZGODBE IMAJO **PRIPOVEDNO STRUKTURO!**

PRIMER KAKOVOSTNEGA SKUPNEGA BRANJA

DEKLICI, **STARI 2;11** LET JE MAMA PRVIČ BRALA VELIKO SLIKANICO S PRAVLJICO BRATOV GRIMM *JANKO IN METKA* (ILUSTRACIJE KAMILA VOLČANŠEK).

BESEDILO SE ZAČNE: NA ROBU NEKEGA VELIKEGA GOZDA JE ŽIVEL REVEN DRVAR S SVOJO ŽENO IN DVEMA OTROKOMA. FANTKU JE BILO IME JANKO IN DEKLETCEU METKA. DRVARJEVA DRUŽINA ŽE TAKO NI IMELA KDO VE KAJ JESTI, KO PA JE NASTOPILO NERODOVITNO LETO, NI MOGEL DRVAR ZASLUŽITI NITI VSAKDANJEGA KRUHA.

MALČICA JE VZPOREDNO GLEDALA ILUSTRACIJO, ZA KATERO JE MAMA POSEBEJ POVEDALA, DA STA TO DRVAR IN NJEGOVA ŽENA, KI SE POGOVARJATA.

PRIMER KAKOVOSTNEGA SKUPNEGA BRANJA

MALČICA JE RELATIVNO HITRO USTAVILA MAMINO BRANJE IN SE ZAČELA PRETVARJATI, KOT DA DAJE MAČEHI NA ILUSTRACIJI NEKAJ V USTA. MAMA JE POČAKALA, DA JE MALČICA ZAKLJUČILA S SVOJO DEJAVNOSTJO IN POTEM NADALJEVALA Z BRANJEM.

MALČICA JO JE OB PREBRANEM STAVKU: "VEŠ KAJ MOŽ", JE ODGOVORILA ŽENA, „JUTRI NAVSEZGODAJ ODPELJIVA OTROKA V GOZD V NAJGOSTEJŠO GOŠČO“, PONOVO PREKINILA IN PROTESTIRALA, ČEŠ: „ZAKAJ, SAJ SEM JI DALA KRUH?“

MALČICA JE POKAZALA, DA RAZUME MISELNO STANJE MAČEHE, RAZUMELA JE, DA JU HOČE POSLATI V GOZD, KER NIMAJO HRANE. VENDAR POTEM JI JE DEKLICA DALA HRANO...

GRE ZA RAZVITO TEORIJO UMA

KAKOVOSTNO (INTERAKTIVNO) SKUPNO BRANJE

- **VZPOSTAVLJANJE SKUPNE VEZANE** POZORNOSTI S KAZANJEM ALI POIMENOVANJEM NARISANIH STVARI (ŽE PRI STAROSTI 8, 9 MESECEV).
- **RABA BESEDE POGLEJ** – OHRANJANJE MALČKOVE POZORNOSTI.

KAKOVOSTNO (INTERAKTIVNO) SKUPNO BRANJE

- **POSTAVLJANJE VPRAŠANJ** (KAKOVOST VPRAŠANJ! – **ODPRTA VPR.**, KI VKLJUČUJEJO **PREDSTAVNOST IN VZROČNO-POSLEDIČNE ODNOSE**, METASPOZNAVNE PROCESSE, SOCIALNO IN ČUSTVENO EMPATIJO (NPR. *KAJ MISLIŠ, DA SE BO POTEM ZGODILO? ZAKAJ SI JE IZBRAL PRAV TEGA KONJA; KAJ MISLIŠ, KAKO SE POČUTI KRALJIČNA?, SE SPOMNIŠ, KAJ JE NAREDIL PREJ?*) IN **ODGOVARJANJE NA OTROKOVA VPRAŠANJA.**

KAKOVOSTNO (INTERAKTIVNO) SKUPNO BRANJE

- SPODBUJANJE OTROKA K **SAMOSTOJNEMU PRIPOVEDOVANJU** OB PREBRANI ZGODB.
- ISKANJE LASTNEGA **ZAČETKA IN/ALI KONCA ZGODBE.**
- **SEZNANITEV S KNJIGO**, KI JO BO STARŠ PREBRAL (NASLOV, AVTOR_ICA, ILUSTRATOR_KA).
- **RAZLAGA NEPOZNANIH BESED** (TUDI POSLUŠANJE OTROKA!).
- **RABA METAJEZIKA** („*POGLEJ, KAKO STA VESELA*“, KO POKAŽE NA ILUSTRACIJO).

KAKOVOSTNO (INTERAKTIVNO) SKUPNO BRANJE

- **NADALJEVANJE** INTERAKTIVNEGA BRANJA V **DRUGIH OBLIKAH IZRAŽANJA**: RISANJE, SIMBOLNA IGRA, PRIPOVEDOVANJE ZGODBE S POVEZANO VSEBINO.
- **RAZLAGA IN POGOVOR**, KI PRESEGATA NEPOSREDNO VSEBINO ZGODBE.

OCENJEVANJE KAKOVOSTI SKUPNEGA BRANJA (SLO RAZISKAVA, 2017)

5- LETNI OTROCI: V ČASU SKUPNEGA INTERAKTIVNEGA BRANJA(KNJIGA *DINOZAVER JE V MOJI KADI*; ECHEVERRI, 2014) SO MAME RELATIVNO POGOSTO SPODBUJALE ZANIMANJE OTROKA ZA VSEBINO IN ILUSTRACIJE; BOLJ REDKO PA SO RABILE METAJEZIK IN ODPRTA VPRAŠANJA.

43 % VARIABILNOSTI V KAKOVOSTI SKUPNEGA BRANJA JE BILO MOČ POJASNITI S SLEDEČIMI SPREMENLJIVKAMI: S STAROSTJO, PRI KATERI SO STARŠI ZAČELI BRATI OTROKU; ŠTEVILOM VSEH KNJIG DOMA; ŠTEVILOM OTROŠKIH KNJIG DOMA.

OTROCI SO PRIPOVEDOVALI ZGODBO OB KNJIGI **ŽABA GRE NA VEČERJO.**

ODNOS (SKUPNO) BRANJE IN GOVOR

METARAZISKVA (MOL IN BUS, 2011): S **SB** SO V **PRED. OBDOBJU** POJASNILI **12 %** VARIABILNOSTI V **GOVORU** OTROK; **13 %** PRI **OSNOVNOŠOLSKIH OTROCIH**; PRI **MLADOSTNIKI** NA **SREDNJEŠOLSKI RAVNI 30 %**; PRI **ŠTUDENTIH** NA **UNIVERZITETNI RAVNI 34 %**.

RECIPROČNI ODNOS: BRANJE **GOVOR** (MATHEW UČINEK V BRANJU)

UČINEK SKUPNEGA BRANJA: KRATKOROČNI/DOLGOROČNI

SOCIALNI IN ČUSTVENI RAZVOJ

- ❑ **SKUPNA VEZANA POZORNOST** (STAROST: 8 – 9 MESECEV) - ODRASLA OSEBA RABI BESEDE, KOT SO „POGLEJ, „TUKAJ“ IN POKAŽE S PRSTOM.
- ❑ **TEORIJA UMA** - RAZUMEVANJE SVOJIH MENTALNIH STANJ IN MENTALNIH STANJ DRUGIH OSEB (POSTOPOMA OD 18. MESECA STAROSTI DALJE).

RAZUMEVANJE ČUSTEV, MISLI, ŽELJA, ODLOČITEV JUNAKOV_INJ V ZGODBAH.

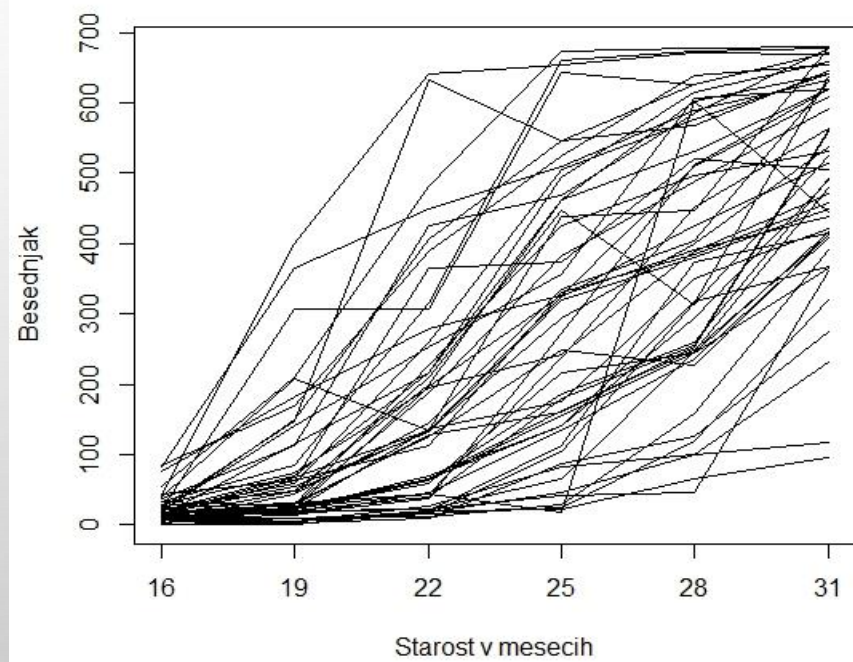
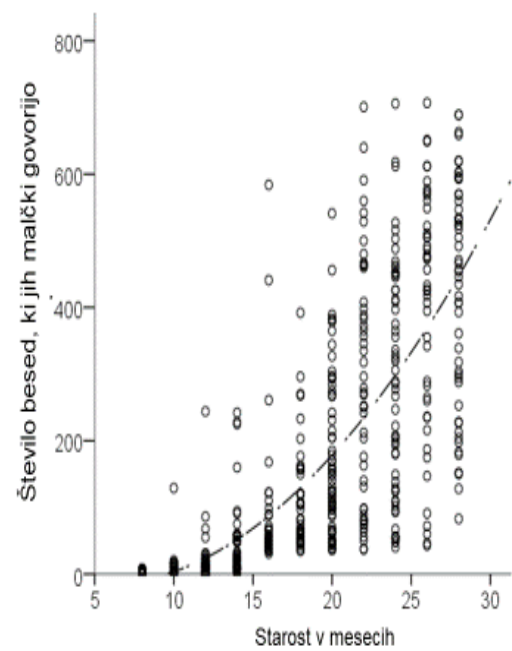
UČINEK SKUPNEGA BRANJA: KRATKOROČNI/DOLGOROČNI

- ❑ **SOCIALNE ZMOŽNOSTI:** PROSOCIALNE SPRETNOSTI (NAKLONJENOST, PRIJATELJSTVO); PRESEGANJE EGOCENTRIČNOSTI – ODNOSI MED JUNAKI_INJAMI.
- ❑ **EMPATIJA (SOCIALNA IN ČUSTVENA):** UČIJO SE, KAKO POMAGATI DRUGIM; RAZUMEJO, KAKO SE POČUTI NEKDO, KI JE V STISKI IN RAZVIJAJO STRATEGIJE, KAKO MU POMAGATI.

UČINEK SKUPNEGA BRANJA: KRATKOROČNI/DOLGOROČNI

RAZVOJ GOVORA

☐ **BESEDNJAK:** V 1. IN 2. IN 3. LETU STAROSTI TER
KASNEJE

UČINEK SKUPNEGA BRANJA: KRATKOROČNI/DOLGOROČNI

- **METAJEZIKOVNO ZAVEDANJE** - STRUKTURA JEZIKA IN METASPORAZUMEVANJE. METAJEZIK V BESEDILU KAKOVOSTNE LITERATURE IN V INTERAKCIJI ODRASLE OSEBE Z OTROKOM OB KNJIGI („KAJ MISLIŠ, ZAKAJ SE JE KRALJEVIČ TAKO ODLOČIL?“ „SE SPOMNIŠ, KAKO JE DEKLICA NAŠLA POT ...?“).

□ **PRIPOVEDOVANJE ZGODBE** (PRAGAMATIČNA ZMOŽNOST). PRIPOVEDOVANJE ZGODBE NA RAZLIČNIH RAZVOJNIH RAVNEH- POVEZANO S SKUPNIM BRANJEM V DRUŽINI IN VRTCU.

SLOVENSKA RAZISKAVA: OTROCI ZADNJE LETO PRED VSTOPOM V VRTEC SO BILI SPREMLJANI ŠE V PRVEM RAZREDU. SKUPNO BRANJE ENA OD DODATNIH DEJAVNOSTI OB IZVAJANJU KURIKULA ZA VRTCE.

DOLGOROČNI UČINEK: KRITIČNO PRIPOVEDOVANJE OTROK V 1. RAZREDU (METAJEZIK, GRAFOMOTORIKA).

UČINEK SKUPNEGA BRANJA: KRATKOROČNI/DOLGOROČNI

- ❑ **PORAJAJOČA SE PISMENOST (BRANJE, PISANJE), ZNANJE OTROK.** ZNANJE OTROK JE V VELIKI MERI POVEZANO Z VIŠJO GOVORNO KOMPETENTNOSTJO (GOVOR OTROK JE NAJBOLJŠI NAPOVEDNIK PISMENOSTI IN ZNANJA).

RAZLIČNI SOCIALNI KONTEKSTI

- SKUPNO BRANJE
- SIMBOLNA IGRA
- LIKOVNO IZRAŽANJE